

ROLUL INFORMATICII ÎN EVALUAREA ÎNTREPRINDERII

Mariana Rodica Țîrlea, Miranda Petronella Vlad

Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București
Facultatea de Științe Economice din Cluj-Napoca

Abstract. The purpose of enterprise diagnosis, aims overall assessment of the company. Diagnosis, as objective assessment and as delimitation of the enterprise's manifestations performed on the business or partially on one of its activities is carried out by diagnosis of its functions. At an enterprise level, the diagnosis is based on its functions, namely: judicial function, human resources function, trade function, technique function, organizational function, financial and accounting function, activity based on qualitative and quantitative data, leading to forming the specialist's opinion on the diagnosis of the enterprise.

Key words: diagnosis, financial diagnosis, judicial diagnosis, technique and production diagnosis, commercial diagnostic, human resource diagnostic.

1. INTRODUCERE

Diagnosticul, în activitatea de evaluare, începe printr-o analiză de date și de informații, având drept scop aprecierea modului de manifestare a funcțiilor întreprinderii, prin care se stabilesc puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări ale întreprinderii.

În cadrul evaluării întreprinderii, ca pondere, diagnosticul reprezintă aproximativ 80%, iar calculelor de evaluare, le revine aproximativ 20%.

Diagnosticul, ca judecată sau ca apreciere făcută asupra a unei întreprinderi sau asupra unei activități sau funcții ale sale este, în mod esențial, o activitate calitativă, care se bazează pe date cantitative, sens în care un rol esențial îl au datele și informațiile.

Datele și informațiile primite din partea întreprinderii, solicitate de către expertul evaluator, în condițiile contractului de prestări de servicii, și alături de celelalte date și informații obținute prin calcule de către evaluator reprezintă baza informațională documentară pentru stabilirea diagnosticului întreprinderii.

Stabilirea diagnosticelor funcțiilor întreprinderii se realizează corespunzător funcțiilor întreprinderii, respectiv: funcția juridică, funcția de resurse umane, funcția comercială, funcția tehnică, funcția organizatorică și funcția financiar-contabilă. Rezultatul final al fiecărui diagnostic se concretizează într-o opinie, formulată de evaluator, privind starea de fapt a acelei funcții la nivel de întreprindere.

Ca urmare, diagnosticul întreprinderii reflectă starea de sănătate a întreprinderii.

Diagnosticul întreprinderii este opinia finală, clară, concisă și reală, dată de către evaluator.

2. DIAGNOSTICUL ÎNTRINDERII. CONCEPT, CLASIFICARE ȘI SCOP

Diagnosticul reprezintă o opinie a unui expert evaluator, pe care acesta o emite după o prealabilă examinare a funcțiilor întreprinderii, respectiv:

- funcția juridică;
- funcția de resurse umane;
- funcția comercială;
- funcția tehnică;
- funcția organizatorică;
- funcția financiar contabilă.

Evaluarea este o profesie liberală, care se realizează de către un specialist evaluator, asupra unei întreprinderi (ca întreg) sau asupra unei componente a întreprinderii (parte ale acesteia), în scopul cunoașterii poziției pe piață a întreprinderii, dar și pentru cunoașterea avantajelor sau a dezavantajelor concurențiale.

Conceptul de diagnostic provine de la cuvântul grecesc „diagnostikos”, care înseamnă „apt de a discerne”.

În literatura de specialitate, prin diagnostic se apreciază „starea de sănătate” a unei întreprinderi, pe baza analizei în dinamică a indicatorilor tehnici, economico-financiari și a studierii comportamentului acesteia în mediul concurențial de afaceri.

Diagnosticul se concretizează în analiza individuală a funcțiilor întreprinderii, după metoda SWOT (Strenghts, Weaknesses, Opportunities, Threats) și formularea concluziilor în baza acestora.

„Metoda analizei punctelor slabe și forte constă în a identifica domeniile importante pentru rezultatul urmărit și, în cadrul acestora, aspectele care trebuie analizate.”¹

¹ R. Mircea, A. Androniceanu, *Management*, București, Edit. Economică, 2000, p. 310.

„Analiza diagnostic constituie astfel un procedeu care ajută conducerea întreprinderii să înțeleagă trecutul, prezentul și totodată să determine acțiunile de desfășurat în viitor.”²

Scopul diagnosticului întreprinderii vizează aprecierea generală a întreprinderii evaluate, respectiv punctul de pornire în implementarea de soluții tehnico-economice de dezvoltare a întreprinderii, pornind de la modul în care își desfășoară activitatea, pentru a putea evalua tendințele în viitor ale acesteia.

Rolul important pe care diagnosticul îl are în cadrul raportului de evaluare se concretizează în sintetizarea într-o singură opinie a concluziilor obținute în baza celor cinci diagnostice, utilizând „îndeosebi metode de randament”³.

Așa cum se spune în literatura de specialitate, „Diagnosticul strategic sau starea de sănătate a unei întreprinderi are în vedere studierea acesteia sub diverse aspecte, precum: concurențial, tehnologic, social și financiar”⁴.

Diagnosticarea întreprinderii se realizează, de către expertul evaluator, prin aprecierea unor parametri, considerați normali de către evaluator, pe baza datelor și a informațiilor referitoare la întreprinderea evaluată.

În literatura de specialitate, diagnosticul întreprinderii se clasifică astfel:

1. După obiectul lui, diagnosticul poate fi:
 - diagnostic global, concretizat într-o sumă a diagnosticelor funcțiilor întreprinderii;
 - diagnostic parțial, specializat pe fiecare funcție în parte a întreprinderii.
2. În funcție de beneficiarii informațiilor derivate din diagnostic, deosebim:
 - diagnostic solicitat de managerul întreprinderii;
 - diagnostic solicitat de terți.
3. După periodicitate, diagnosticul poate fi:
 - diagnostic cu caracter ocazional, determinat de situații de criză sau de disfuncționalități grave cu care se confruntă întreprinderea la un moment dat sau de o situație excepțională (ex: fuziunea cu o altă întreprindere);
 - diagnostic specific întreprinderilor mici și mijlocii (ex. evaluarea în scopuri fiscale, la interval de 3 ani);
 - diagnostic în condiții de totală disfuncționalitate a întreprinderii;
 - diagnostic cu caracter repetitiv, care reexaminează la anumite intervale de timp, cel puțin anual (iar în scopuri fiscale la trei ani), punctele forte și cele slabe ale întreprinderii, ținând seama de politica sa generală;
 - diagnostic al schimbărilor din mediul de afaceri, diagnosticul orientat spre acțiuni de previziune, verificare, control și audit.
4. În funcție de calitatea evaluatorului, există:

² *Ibidem*.

³ A. Ișfănescu et al., *Evaluarea întreprinderii*, București, Edit. Economică, 1998, p. 66.

⁴ M. Toma, F. Alexandru, *Finanțe și gestiune financiară de întreprindere*, București, Edit. Economică, 1998, p. 56.

- diagnostic realizat de o echipă din interiorul întreprinderii (analist intern), condusă de managerul acesteia;
- diagnostic realizat de o echipă de specialiști externi (analist extern), care au calitatea de experți;
- diagnostic realizat de o echipă mixtă, alcătuită din specialiști externi și analiști din interiorul întreprinderii diagnosticate.

Realizarea diagnosticului presupune cunoștințe multiple, pentru că implică o abordare interdisciplinară a aspectelor economice, financiare, de marketing, sociale, juridice și psihologice.

Pentru aprecierea unor parametri, considerați normali de către evaluator, respectiv pentru estimarea valorii întreprinderii, evaluatorul va ține seama de factorii interni și externi care pot avea influențe pozitive sau negative în activitatea întreprinderii.

3. RELEVANȚA INFORMAȚIEI ȘI ROLUL INFORMATICII ÎN EVALUARE

Informatica a devenit „un nou mod de viață pentru mediul de afaceri, la care se adaugă, economia digitală”⁵. Prin intermediul unor medii precum intranetul și internetul, economia digitală a creat noi modele de afaceri, cum ar fi:

- e-business;
- e-banking;
- e-Government;
- e-Learning;
- etc.

Economia digitală este numită în literatura de specialitate „noua economie”, *Neteconomie*, *Web Economie*, *Internet Economie*. Indiferent de denumire, ea se referă la o economie bazată pe tehnologii digitale, incluzând comunicații digitale (internet, intranet), calculatoare, software și alte elemente din domeniul tehnologiei informației (TI).

Noua economie reprezintă convergența dintre comunicare, capacitate de procesare și informație.

Elementele fundamentale ale economiei digitale sunt⁶:

- digitizarea și folosirea intensă a tehnologiilor informaționale și de comunicație;
- codificarea cunoștințelor;
- transformarea informațiilor în produse;
- noi mijloace de organizare a muncii și producției.

⁵ M. Scarlat, *Aplicații ale conceptului de „Economie digitală” pentru industria textilă*, București, Edit. Performantica, 2003.

⁶ S. K. Sharma, *Socio-Economic Impacts and Influences of e-Commerce in a Digital Economy*, in: H. S. Kehal, V. P. Singh, *Digital Economy Impacts, Influences and Challenges*, Hershey, Idea Group Publishing, 2005.

Obiectivele securității informației presupun:

- să realizeze protecția față de un număr mare de amenințări, pe durata întregului ciclu de viață a informației, pentru a asigura continuitatea afacerii, minimizarea riscurilor și maximizarea recuperării investiției și a oportunităților de afaceri. Un obiectiv cheie al securității informației este reducerea impactului negativ asupra organizației la un nivel de risc considerat acceptabil;
- să asigure toate procesele cu informații pe suport fizic sau electronic, indiferent dacă implică resurse umane și tehnologie sau relații cu parteneri de afaceri și clienți;
- să protejeze informațiile împotriva riscurilor de pierdere, alterare, folosire necorespunzătoare, dezvăluire neautorizată, discontinuitate operațională și inaccesibilitate;
- să asigure protecție față de riscul potențial privind răspunderea civilă sau legală cu care organizațiile se confruntă ca rezultat al unor informații incorecte, pierderi de informații sau lipsei protecției informațiilor personale.

Conform *Information Security Governance*, document emis de IT Governance Institute (ITGI), pentru majoritatea organizațiilor, se poate considera că obiectivul securității informației este îndeplinit atunci când:

1. Informația este accesibilă numai persoanelor autorizate să o acceseze din motive de *confidențialitate*;
2. Informația este protejată împotriva operațiunilor neautorizate, asigurând acuratețea și protecția conținutului informației, *integritatea acestora*;
3. Informația este disponibilă și poate fi utilizată atunci când este necesar, iar sistemele ce o furnizează pot face față în mod corespunzător atacurilor de securitate și există facilități de asigurare a continuității operaționale – *disponibilitate*;
4. Tranzacțiile și schimburile de informații cu alte locații ale organizației, cu parteneri sau clienți sunt de încredere – *autenticitate și non-repudiare*.

International Guidelines for Managing Risk of Information and Communication Statement #1: Managing Security of Information, emis de International Federation of Accountants, precizează șase activități principale în securitatea informației, și anume:

1. Dezvoltarea politicii de securitate, pornind de la obiectivele de securitate definite și principiile de bază;
2. Alocarea de roluri și responsabilități – rolurile individuale, responsabilitățile și autoritatea trebuie să fie clar comunicate și înțelese de toți membrii organizației;
3. Proiectarea sistemului de securitate, prin dezvoltarea unei structuri de control și securitate, cuprinzând standarde, măsuri, practici și proceduri;
4. Protecția împotriva operațiunilor neautorizate;
5. Implementarea soluției și întreținerea acesteia;

6. Monitorizarea, prin măsuri menite să detecteze și să asigure corecții ale problemelor de securitate, astfel încât toate breșele actuale sau suspectate să fie prompt identificate, investigate și rezolvate, pentru a asigura conformitatea permanentă cu politicile, standardele și practicile de securitate minim acceptabile.

Conștientizarea necesității de protecție a informației presupune școlarizare pentru dobândirea de cunoștințe în vederea operării securizate a sistemelor informatice și educație privind practici și măsuri de securitate.

„Procesarea datelor se caracterizează prin tratarea informației numerice, după reguli matematice și logice, și este larg răspândită în activitățile care solicită un mare volum de calcule, de situații și de rapoarte: economie, proiectare, management, statistică etc.”⁷

Datele organizate sub forma bazelor de date sunt exploatate cu ajutorul unor pachete de programe denumite sisteme de gestiune a bazelor de date (SGBD), dintre care cele mai răspândite sunt: base iv, foxpro, paradox, access, approach etc.

Datele organizate sub forma foilor de calcul electronic se prelucrează folosind pachete soft specializate, cum sunt procesoarele de tabele: LOTUS 1-2-3, EXCEL și QUATTRO.

Procesarea documentelor reprezintă un mod de utilizare modern și eficient a tehnicilor informatice și electronice în vederea receptării, memorării și prelucrării grafice a imaginilor conținute în documente.

Procesarea sunetului îmbracă forme foarte variate, de la vocea umană (mesaje, convorbiri telefonice, întâlniri, conferințe) la sunete obținute prin sinteză electronică, la sunete naturale sau la sunete muzicale.

Procesarea de imagini completează gama de posibilități oferite de celelalte genuri de tratare a informației și constituie una dintre realizările cele mai moderne ale electronicii și informaticii.

Aplicații pentru firme

- online banking;
- sisteme de administrare a afacerii (ERP – Enterprise Resource Planning), ex. SAP R3, Navision, B-Org;
- achiziționarea biletelor de avion;
- asigurări.

Caracteristicile informaționale care deosebesc informația din zilele noastre de informația perioadele precedente sunt⁸:

- apariția societății bazate pe informație;
- organizațiile (firme de comerț, instituții, întreprinderi industriale, corporații) devin dependente de tehnologia informației în desfășurarea activităților specifice (gestiune, contabilitate, evidența surselor umane etc.);

⁷ Miranda Vlad, Marius Deac, *Informatică economică*, suport curs, 2011.

⁸ I. Dzițac, G. Moldovan, *Sisteme distribuite. Modele informatice*, CCC Publications, Edit. Universității Agora, Oradea, 2006.

- au loc transformări ale proceselor de muncă cu scopul creșterii productivității muncii;
- succesul unei afaceri este determinat în mare măsură de eficacitatea cu care este folosită tehnologia informației și comunicației;
- tehnologia informației și comunicației este încapsulată în tot mai numeroase produse și servicii.

„Informația de calitate se definește ca fiind acea informație care este utilizată ca sursă în crearea de valoare. Experiența, fundamentată pe cercetare, arată că o informație bună are următoarele calități”⁹:

- este consistentă și relevantă pentru scopul propus;
- este suficient de exactă;
- este suficient de completă;
- provine de la o sursă de încredere;
- este comunicată utilizatorului corespunzător;
- este comunicată în timp util față de producerea evenimentului;
- este plasată pe nivelul corespunzător de detaliere;
- este comunicată printr-un canal adecvat de comunicație.

„Informația nu are o valoare în sine”; „Valoarea informației apare în momentul utilizării eficiente a acesteia.”¹⁰

„Informația este unul dintre cele mai utilizate cuvinte în lumea economică.”¹¹

4. CONCLUZII

Rolul informaticii în evaluarea întreprinderii se concretizează în prelucrarea datelor și a informațiilor, deoarece, aprecierea făcută de către evaluator asupra unei întreprinderi sau asupra unei activități sau funcții ale sale se bazează pe date și informații cantitative.

Evaluarea reprezintă o activitate din sfera serviciilor profesionale, specifică economiei de piață și necesară în vederea efectuării tranzacționării cu diferite tipuri de proprietăți. Ea este o activitate efectuată de către profesioniști evaluatori, prin care se estimează o valoare, respectiv, reprezintă „operațiunea de a aprecia, a stabili valoarea, prețul, numărul, a calcula, a socoti”¹².

Necesitatea utilizării datelor și a informațiilor reprezintă baza de realizare a misiunii evaluatorului.

Ca atare, considerăm că expertul evaluator trebuie:

- să dispună de date și de informații;

⁹ E. Munteanu, M. Munteanu, *Sisteme informatice de afaceri*, Edit. Risoprint, Cluj-Napoca, 2008.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*.

¹² A. Ișfănescu et al., *op. cit.*, p. 10.

- să verifice sursele de date și de informații;
- să verifice documente;
- să selecteze datele și informațiile relevante;
- să efectueze estimări corecte pe baza datelor și a informațiilor;
- să efectueze estimări corecte ale valorii întreprinderii;
- să se asigure și să considere că toate informațiile și evidențele de orice fel sunt corecte;
- să ia în considerare informații și din mediul extern: din presă, de la concurență, de la salariații întreprinderii etc., informații care să aibă menirea de a înfățișa realitatea din cadrul întreprinderii evaluate;
- informațiile culese și prelucrate de către expertul evaluator trebuie să îi permită expertului evaluator să identifice factorii de risc și să stabilească ipotezele de evaluare, să anticipeze trendul întreprinderii;
- să analizeze toate aspectele legate de manifestarea funcțiilor întreprinderii, prin realizarea diagnosticării juridice, a diagnosticării resurselor umane, a diagnosticării activității comerciale, a diagnosticării tehnice, a diagnosticării organizatorice și a diagnosticării financiar-contabile, funcții care au la bază metodele de evaluare a întreprinderii;
- să supună datele și informațiile primite din partea clientului sau obținute de la terți unor teste de validitate, pentru a se încredința că: ● au fost stabilite cu o grijă deosebită; ● criteriile utilizate pentru întocmirea lor sunt în acord cu reglementările în vigoare; ● informațiile prezentate nu riscă să inducă în eroare pe cei care urmează să le folosească, în mod deosebit prin insuficiența lor; ● valorile absolute cuprinse în ele sunt corelate cu aceleași valori cuprinse în celelalte documente primite sau obținute (de pildă, valorile anuale ale livrărilor furnizorilor sau cele facturate clienților să fie egale cu rulajele anuale existente în balanțele de verificare sintetice anuale care au stat la baza întocmirii situațiilor financiare); ● în general, că datele și informațiile supuse testelor de validitate sunt fiabile.

În spiritul celor arătate mai sus, în activitatea de evaluare a întreprinderii, informaticii îi revine un rol important în obținerea și prelucrarea datelor, obținerea de situații, efectuarea de calcule și alcătuirea de grafice, efectuarea unor scenarii economice și întocmirea raportului de evaluare.